

Polygamie bij de Blauwe Kiekendief (*Circus cyaneus*)

door

C. VAN DER KRAAN en N. J. VAN STRIEN

(Zoölogisch Laboratorium, Vrije Universiteit, Amsterdam)

(Polygamy in Hen Harrier)

Tijdens een onderzoek naar de voedsel-oecologie van kiekendieven op Ameland van 4 april-29 juli 1967 in het kader van een sinds 1959 aan de gang zijnde serie van doctorale onderzoeken, met hulp van het RIVON georganiseerd door het Zoölogisch Laboratorium van de Vrije Universiteit, werd een geval van polygamie bij de Blauwe Kiekendief geconstateerd. Naast zeven vrouwtjes die op Ameland nestelden, hebben wij de aanwezigheid van slechts één mannetje kunnen vaststellen. Dat het werkelijk slechts één mannetje betrof en niet meerdere uiterlijk op elkaar gelijkende exemplaren, hebben wij afgeleid uit een kleine en voor ons karakteristieke en gedurende de waarnemingsperiode constant gebleven (foto's!) vleugelbeschadiging van deze vogel.

Wij vonden zeven nesten, die in de duinenrij verspreid lagen over een afstand van 14 km. Eén vrouwtje is na het leggen van het vierde ei spoorloos verdwenen. De overige zes hebben met succes gebroed: in totaal legden zij 31 eieren, waarvan 18 jongen zijn uitgevlogen.

Het meest westelijk broedende vrouwtje werd na de paring niet meer door het mannetje van voedsel voorzien. Geheel zonder hulp heeft zij twee jongen grootgebracht.

Alle andere nesten werden min of meer regelmatig door het mannetje van prooi voorzien. Herhaaldelijk stelden wij vast dat het mannetje van het ene nest naar het andere vloog. Het moet voor deze vogel alleen echter onmogelijk zijn geweest om voor vijf nesten met jongen voldoende voedsel te vangen. Hieraan hebben wij toegeschreven dat, in tegenstelling tot andere jaren, de vrouwtjes reeds vroegtijdig een belangrijk aandeel in de prooi aanvoer gingen leveren. Dat de jongen weinig nadeel hebben ondervonden van het feit dat ze de beschuttende aanwezigheid van hun moeder geregeld moesten ontberen, is waarschijnlijk te danken aan de buitengewoon gunstige weersomstandigheden van dat jaar. Daarbij komt voorts nog dat de aanwezigheid van een groot aanbod van prooidieren de wijfjes in staat heeft gesteld het zonder het voedsel te stellen dat anders door de mannetjes wordt aangebracht en thans zelf in korte tijd voldoende voedsel voor zichzelf en hun jongen te bemachtigen.

Bigamie bij Blauwe Kiekendieven in Europa werd reeds meermalen in de literatuur vermeld. In het hier beschreven geval was het niet onwaarschijnlijk dat het ene waargenomen mannetje met alle zeven wijfjes heeft gepaard („heptogamie”). Een volledige beschrijving van deze situatie, inclusief gegevens van nestplaats, eieren, broeden en voedsel ligt ter vertrouwelijke inzage in het Zoölogisch Laboratorium van de Vrije Universiteit en in het Rijks-

instituut voor Veldbiologisch Onderzoek ten behoeve van het Natuurbehoud (RIVON) te Zeist.

Voor een kort verslag van een voordracht van C. van der Kraan over „Comparative food ecology of Harriers (*Circus* spp.) in Ameland in 1967” moge worden verwezen naar het Netherlands Journal of Zoology (Arch. néerl. zool.) 18 (3) 1968: 446—447.

SUMMARY:

Polygamy in Hen Harrier (Circus cyaneus)

A case of polygamy in the Hen Harrier is described from the island of Ameland, in which one male and probably as many as seven females were involved. During the whole of the breeding season 1967 only one male was observed which was recognized (also on pictures taken) by one damaged flight feather which remained constant throughout the period of observation. This male served at least five females in the procuring of food for the whole offspring, which resulted in 18 young being raised successfully. These females took also a considerable part in the collection of food for themselves and their young, a situation which did not occur in "normal" years. A sixth female, of the westernmost situated nest, was after the courtship not served any more. Still she raised 2 young on her own. A seventh female deserted the nest (and probably also the island) after the fourth egg being laid.

This is a preliminary report of a research program of many years (since 1959) guided by Prof. Dr. K. H. Voous.
